

דער פָּרָשָׁה קְוִ依ָּאֵל

ציזאמען גענומען
פון די שמעעסן פון

מוריעו הוה"ע
רבי אברהם אלימלך
בידרמן שליט"א

תרומה

י"ל ע"י
מכון 'באר האמונה'

זיך אינצושרייבען צו באקומען די גיליאן
וועכנטליך אויף אימיל אונ פאר הערות
אין הארות מעדרט איך צו:

אימיל: Mail@derparshakval.com
טלפון: 1347-871-8285

©
כל הזכויות שמורות למו"ל

אינהאלט

פרשת תרומה

חודש אדר - מעג וואמ מען דארף איינועהן די השנאה פרטיות א
לטב עביד - אלעט וואמ דער אויבערשטער טויט, אייז לטובה ב
השמח בחילקו - אין וואמ פאר א מצב מען אייז נאר ד
ימע בהן אדר - זיך כפדר מחוק זיין ז
מעשה חושב - די חשיבות פון א מחשבה טובה יא

תרומה

פֿרְטָוּ וּמְרַטְעָרָג, זְעַנְעָן אִיבְּרָיג. אַיְן וּמַאֲרָט "עִירָה" אַיְן
דִּי הַ"א אִיבְּרָיג, אַוְן אוֹיךְ אַיְן וּמַאֲרָט "וְלִשְׁרָקָה"
אַיְן דִּי הַ"א אִיבְּרָיג, וּוַיְיל דִּי כּוֹנוֹה אַיְן דָּאֵךְ אַוְיכְּ
שְׁוּרָק". "בְּנֵי" אַיְן דִּי יוֹד אִיבְּרָיג, אַוְן אַיְן וּמַאֲרָט
"אַתְּהָנוּ" אַיְן דִּי לְעַצְטָע וְאַיְן אִיבְּרָיג.

דער רמו אין דעם אין, אָאִיד טראָכט אַמְּאָהָל
בֵּי זֶיךָ, דֵּי זֹאָךְ אַיִּזְאָבָרִיג, ווֹאָס הָאָט עַם
מיְר אַוְיסְגַּעֲפָהְלָט דָּעַר פְּרָאָכְלָעָם. דֵּי אַלְעַ זָאָכָן
ווֹאָס זַעַהַעַן אַוְיסְ אַיִּבָּרִיג פָּאָרְצָן מַעַנְטָשׁ, דָּאָרְטָ
איַז דָּעַר "שֵׁם שְׁמִים" - דִּיקְאָ דָּאָרְטָן גַּעֲפִינְט זִיךְ
דָּעַר באַשְׁעָפָעָר.

דערפֿאָר אוֹ דָּס דָּעַר צִירֶופֿ פָּוּן חֲדֵש אַדְרָר,
וּוַיְיל אוֹ מַעַן וּוַיִּסְטָן אוֹ דָּעַר
אוּבְּעַרְשְׁטָעַר פִּירְטָן דִּי וּוּעַלְמָן, אָוֹן אַלְעָם אוֹז
בְּהַשְּׁגַּחַת פְּרַטִּית, קָעַן מַעַן זַיִן בְּשִׁמְחָה - "מִשְׁנְכָּנָס
אַדְרָר מְרַבֵּין בְּשִׁמְחָה".

חודש אדר - טאג וואס מען דארף אײַנוּעהן די

השגחה פרטיות

מֵהָאָט שווין געבענטשטח הוֹדֶש אַדְר. משנכנום אַדְר
מרביין בְּשִׁמְחָה (העניטה כט).

**דער צירוף פון דעם חודש איז דער שם הו' ב'ה
וואס גיטט אַרוּים פון די סופֿי תיבות פון פֿסֿוק
עיר'ה ולשוּרְקָה בְּנֵי אהנוֹן (בראשית מט, יא), סופֿי
תיבות הה'ו'. דאס איז דער שם וואס מְדַאֲרָפֿ מכוֹן
זיין איז חודש אַדר.**

אין לנו עסק בנטירות, מיר פארשטייען נישט,
אַבער דער "בָּנִי יִשְׂכָּר" זֶאנַט אַ מְרוֹאַדְג
וְאַרטְמַן. יַעֲדֵר וּזְאָם קָעַן אַבְּיסָל עֲבָרִי טִיטְשַׁ, וּוַיִּסְט
אוֹ דַי פִּיהָר אַותְיוֹת פָּוָן דָעַם שֵׁם הַוַּיְהָ אַין דָעַם
פְּסֻוקָּן וְעַנְעָן אַיבָּעָרִיגָּ, אָזְוִי וּוְיִרְשְׁיָהָ שְׁרִיבְכָּטָן, "עִירָה"
- אַין אָז עִירָה, "וְלִשְׁרָקָה בָּנִי אַתְּנוֹ" אַין "שְׁרוֹקָה בָּנִי
אַתְּנוֹ". קוֹמְטָ אָוִים אוֹ דַי לְעַצְטָן אַותְיוֹת פָּוָן אַלְעָ

אנוועזנד בשעת מעשה:
אונדוועזנד בענין דער האט דער בעלזער ורב געזאגט, פאר זיין זוחן הרה"ק מהרייד זי"ע, וועלכער איז געוען באזון. שפערתער האט דער בעלזער ורב געזאגט, פאר זיין זוחן הרה"ק מהרייד זי"ע, אונדוועזנד איז געוען און דער בעלזער ורב האט איהם מכבד געוען מיט גרויס כבוד, אונ איהם אפלו אורייסבאָגלייט נאָכָן א. אַ אִיד אַ קְבִּצָּן אֵיז אַמְּמָהָל אַרְיִינְגָּעָקוּמָעָן צֹ הַרְהָאֵק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבְּעָלָזָא זִי"ע (יוםא דהילולא כ"ג שבט),

- דו וואונדרסט זיך אודאי פארוואס איך האב איזי מכבד געוען דעם דאיזיגן איד. וויסן זאלסטו, איז דער איד איז באקי בש"ס ובפוקים. אויב איזי, וויסטו אודאי פרעגן, פארוואס איז ער נישט משמש ברבנות אין א גרייסע שטאט, ווי צ.ב.ש. וארשע, איז דער תירוץ, וויל אויב דער באשעפער וויל נישט, אין נישט...

- וועסטו פרעגן, נו, איז ער נישט וואָרשבווער רב, אַבער פֿאָרוֹוָאָס איז ער נישט אַrab אין אַקליענע שטאט? איז ווידער דער תירוץ: אַז דער באָשעפֿער וויל נישט, איז נישט. איי, פֿאָרוֹוָאָס האָט ער נישט כּאָטש עפֿעס אַשטעלען? ער קען דאָר ש"ס ווּפֿוּסְקִים? איז ווידער דער ענטפֿער: אַז דער באָשעפֿער וויל נישט, איז נישט. וועסטו פרעגן, פֿאָרוֹוָאָס איז ער אַקבְצָן, זֶל ער לכל הפחות האָבן פרנסה? אַבער אַז דער באָשעפֿער וויל נישט - איז נישט...

הגנו רבי ישר שולמה נוירניאבל זיל אַרְד פִּישְׁנְיאָן מהרב פֿטֶשֶׁבֶר חַפְּרַיָּה) רבונינו דֵי דערמאוועז דעם זעהט מען: "אָז דער באַשעפֿער וויל נישט, אייז נישט..."

דער קידשא קוויאָל – חֲרוֹמָה

ברעטער ווֹאָס מיר האָבן זיך דאָ צַּאַמְגַעְקִוִיפֶט, אָן
דעָרָנָך ווועסְטו נָאָך פָּאָרְלָאנְגָּנוּ פָּוּן מיר גַּעַלְתֶּן!"...

זעהָנְדִינְג מיט ווועמען ער האָט דאָ צוֹ טֹהָן, אָז
דעָר קְוָנָה האָט נִישְׁטָן קִיְּן שְׁכָלְן צוֹ
ווארָטָן בֵּין דָּעָר בְּנִין וּוְעַט פָּאָרְטִיג וּוְעָרָן, האָט דָּעָר
בּוּיְעָר אִיהָם אַיבְּרָגְעָלָאָוט מיט דֵי גַּאנְצָע סְחָוָה,
ニִשְׁטָן וּוְעַלְנְדִינְג אַרְבִּיטִין פָּאָר אִיהָם.

דעָר נְמִשְׁלָאָז: אָ מעַנְטָש כָּאָפְט נִישְׁטָן אַמְּאָהָל,
ער האָט נִישְׁטָן קִיְּן גַּעַדְוָלְדָן צַוְצָאוֹוְאָרָטָן בֵּין
אַלְעָם וּוְעַט זַיְן פָּאָרְטִיג, "כִּי לֹא יִבְנֶנוּ אֶל פְּעֻולֹת הֵי"
הֵי וְאַל מַעֲשָׂה יְדֵיכֶם", אָז דָו פָּאָרְשְׁטִיסְט נִישְׁטָן ווֹאָס
דעָר אַוְיבְּרָשְׁטָעָר טָוָט, אָז אַלְעָם אִיז מיט אָ
חַשְׁבָּוֹן, "יְהָרָסְמָן", וּוְעַט מִינְךָ אַיבְּרָלָאָזָן מיט דֵי
צּוּבָּרָאָכְעָנָע הַעַלְצָעָר, "זֹלְאָיְבָּנָם", אָז דָעָר רְבַשְׁעָע
וּוְעַט עַמְּנִישְׁטָן פָּאָר דֵיר אַוְיפְּבוּיָן.

אָזּוֹ טִיְּטָשָׁט דָעָר "שְׁפָתָאָמָת" דָעָם פְּסָוק (קְהָלָת
גָּאָגָּלָה, טָו) "וְהַאֲלָקִים יִבְקַשׁ אֶת הַנְּדָרָה". ווֹאָס
בְּעַתְּ דָעָר אַוְיבְּרָשְׁטָעָר פָּוּן דָעָם נְדָרָף? זָאנְטָ דָעָר

לְטַב עֲבֵיד - אַלְעָס ווֹאָס דָעָר אַוְיבְּרָשְׁטָעָר טָוָט,
איַז לְטוּבָה

דעָר דָוְבָּנְעָר מְגִיד זַיְל בְּרַעְנְגָט אַוְיפְּז פְּסָוק
(תְּהִלִּים כָּה, ה) "כִּי לֹא יִבְנֶנוּ אֶל פְּעֻולֹת הֵי"
וְאַל מַעֲשָׂה יְדֵיכֶם, יְהָרָסְמָן וְלֹא יִבְנֶמוּ". זַיְ פָּאָרְשְׁטִיעָן
נִשְׁטָן דֵי זָאָכָן ווֹאָס דָעָר אַוְיבְּרָשְׁטָעָר טָוָט, אָז צוֹ
דֵי וּוְעַךְ פָּוּן זַיְנְעָע הַעַנְטָמָן, ער וּוְעַט זַיְ צַוְשְׁטָעָן,
אָז עַר וּוְעַט זַיְ נִשְׁטָן אַוְיפְּבוּיָן.

שְׁרִיבְתָּמָן דָעָר דָוְבָּנְעָר מְגִיד, עַמְּאָז אָמְלָעָן צוֹ אָ
שְׁוֹטָה לְ"עָ, ווֹאָס האָט זְוָה גַּעַוְעָן אַיְן
אָגְרָוִיסְמָן "לְאָטָא". האָט ער בָּאָלְד גַּעַקְוִיפֶט אָגְרָוִיסְמָן
שְׁטִיקָה לְאָנְדָן, אָז בָּאָשְׁטָעָלָט אָקָאנְטְּרָאָקְטָעָר (קְבָּלָן)
אַוְיפְּצָוְבָּוּיָן פָּאָר אִיהָם אָבָנִין. דָעָר בּוּיְעָר האָט
גַּעַקְוִיפֶט סְחָוָה, שְׁטִינְעָר, הַאָלָץ אָז לִימָן פָּאָר דֵי
וּוְעַט. וּוְעַן דָעָר שְׁוֹטָה האָט גַּעַוְעָהן וְאוֹ דָעָר בּוּיְעָר
הַיְבָט אָז צוֹ שְׁנִיְּדָעָן דֵי הַעַלְצָעָר, אַוְיפָּדִי רִיכְטִיגָּע
מְאָסָן, נִשְׁטָן פָּאָרְשְׁטִיעָנְדָרְג האָט ער אַנְגָּעָהוּבָן צוֹ
שְׁרִיעָן אַוְיפָּדִעָם בּוּיְעָר: "דָו מְאָכָסְטָמָר דָאָר אָז
אָגְרָוִיסְמָן שָׁאָדָן. דָו שְׁנִיְּדָסְטָמָר זַיְ צָאָם דָו אַלְעָ

מַעֲשָׂה פָּוּן בְּעַלְזָעָר רְבָן, אָז עַר לִיְגָט צוֹ, אָז וּוּנְעָר (דָעָר פִּישְׁטִיאָנְעָר רְבָן) אַיְז גַּעַוְעָהן אַמְּאָהָל אַוְיפָּ
דָאָטְשָׁע, האָט ער בְּאָגְעָגָעָט אָז אִיד אָבָנִין, ווֹאָס האָט נִשְׁטָן גַּעַהָאָט צוֹ עָסָן. האָט ער
גַּעַפְּרָעָגָט יְעָנָם אִיד:

"זָאָס האָט פָּאָסִירָט מִיט דֵיר? דָו בִּזְוּט דָאָר גַּעַוְעָן אָלָע יְהָרָן אָבָל הַבִּיתְיִשְׁעָר אִיד, ווֹאָס האָט
פָּאָסִירָט מִיט דֵין גַּעַלְתָּ? צוֹ הַאֲסָטוּ נִשְׁטָן גַּעַטְרָאָכָט אָלָע יְהָרָן אַוְועַקְצָוְלִיגָּן עַפְעָס גַּעַלְתָּ, אָז דָו זָאלְסָט
הַאָבָן פָּוּן וְאוֹ אָז לְעָבָן אַוְיפָּדִעָם דָעָר עַלְטָעָר?"

הַאָט דָעָר אִיד גַּעַעַנְטָפְּעָרְט דָעָם פִּישְׁטִיאָנְעָר רְבָן:

- אִיר האָב יָאָגְעָלְיִיגָּט בֵּין מִין אִידָּעָם. לִיְדָעָר, אָבָר, הַאָט מִין אִידָּעָם אַנְוּעוּסְטִירָט דָאָס גַּעַלְתָּ
אִיר האָב עַס אַוְועַקְגָּעָלְיִיגָּט בֵּין מִין אִידָּעָם. אָבָר צְוָאָה
אִין אָגְעָשָׁפְּט ווֹאָס האָט בְּאַנְקָרָאָטִירָט. אָז דָעָר בְּאָשְׁעָפְּרָעָר וּוְיל נִשְׁטָן, אַיְז נִשְׁטָן.
שְׁרִיבְתָּהָרָב טִיכְתָּאָהָל, "אִיר האָב זִיךְרָגְעָוְונְדָעָרט, ווֹאָס קְוָמָט צוֹ דָעָר פְּשָׁוֹטְעָר אִיד דָעָר מְדִרְגָּה
צַוְּזָגָן דֵי זְעַלְבָּעָר וּוְעַרְטָעָר ווֹאָס דָעָר בְּעַלְזָעָר רְבָן
נִשְׁטָן... נָאָכוֹן זִיךְרָגְעָוְונְדָעָרט זַיְן דָעָרָן, האָב אִיר פָּאָרְשְׁטָאָנְגָּנוּ אָז עַס אִיז דָאָר אָגְרָוִיסְמָן זַיְיָ
וּוְיל יְעָנְעָר פְּשָׁוֹטְעָר אִיד האָט עַס נָאָר גַּעַזְאָגָט בְּסָוף יְמִינוֹ, וּוְיל נָאָכוֹן אַרְבִּעְנְגָּלְיִיגָּן אָלָע שְׁוּעָרִיקִיטָן אַיְז
ער צְוָאָהָלָעָן צַוְּדִי הַכְּרָה אָז "אוֹיבָר דָעָר בְּאָשְׁעָפְּרָעָר וּוְיל נִשְׁטָן, אַיְז נִשְׁטָן"
אַרְיִינְגְּעָבָאָקָעָן אִין זַיְן עַולְמָן, מעַן זָאָל לְעָבָן מִיט דָעָם הַכְּרָה, אַיְידָעָר מעַן פָּאָלְטָאָרְיִין אִין שְׁוּעָרִיקִיטָן,
מעַן זָאָל שְׁטָעִידָג גַּעַדְעָנְקָן, "אָז אוֹיבָר דָעָר בְּאָשְׁעָפְּרָעָר וּוְיל נִשְׁטָן, אַיְז נִשְׁטָן..."

דער קידשא קוויאָל – חֲרוּמָה

או ער זאל מוחל זיין דעם חטא ופשע וואם זי' האבן געטוהן קענן איהם, און ער זאל נישט נעמען נקמה אין זי': "אנא שא נא פשע אחיך וחטאיהם כי רעה גמלוך". פארוֹאָס דאָרֶף דער פֿסוֹק דער ציילן אוֹ דָּאָס וואָס יוֹסֵף האָט געוּוִינְט אַיז געווּעַן "וועַן די ברידער האָבָן גערעדט צו אַיהם?" עם שטייט דאָך פֿרַיהָעָר אין פֿסוֹק אוֹ די ברידער האָבָן גערעדט צו אַיהם?

אי' דער תירוץ, אוֹ יוֹסֵף הַצִּדְקָה זי' געוּוֹאָלָט מרמו זיין, אוֹ מיט דעם וואָס זי' האָבָן אַיהם פֿאָרְקוּיפְּט פֿאָר אַקְעַט, האָבָן זי' אַיהם דאָך נָאָר געטוהן אַ טוֹבָה. "זעהט אוֹיף וואָס פֿאָרָא בענקל אַיך זי' יַעֲצָט... דָּאָס אַיז אַלְעָם נָאָר פֿוֹן דעם וואָס אַיך האָט מִיך פֿאָרְקוּיפְּט". דָּאָס זעלבע, וועַן אַיך האָב אַיך געוּוֹאָלָט טוֹהָן שלעכטם, אי' עַמְּרַי אַיך נישט גענאנגען, צו זעהט אַיך נישט אוֹ אַלְעָם פֿירַט דער באַשעפְּעַר? אַיך שעטט זיך נישט אַפְּילָו צו רעדן צו מִיר, אַיך האָט נָאָר מַוְּרָא פֿאָר מִיר? מִיר האָבָן דאָך אַלְעָם געווּהָן עַיִן בעין ווי דער אוֹיבערשטער פֿירַט די וועלט, דערפֿאָר האָט יוֹסֵף

"שפת אמת" - דער באַשעפְּעַר בעהט בי' דעם נרדף ער זאל האָבָן סבלנות, אוֹיסְצּוֹהָאַלְטָן אַלְעָ שׂוּעָרְגִּיקִיטָן, אַלְעָ מצְבִּים פֿוֹן אלְקִי"ם וואָס אַיז מְרוּמוֹ אַוְיפְּ מַדְתַּה הַדִּין, אַון גְּלִיבָן אוֹ בָּאַמְתָּה אַיז אַלְעָם צומ גוטן?

מרגְּלָא בְּפּוֹמֵי פֿוֹן דעם בעל שם טוב הַק' זי'ע אוֹ ער האָט מַוְּרָא פֿוֹן דעם "זַוְּאַבְּיִ הַסְּתָר אַסְתָּר", אוֹ עַמְּזָן מַעַן פֿאָרְשְׁטִיטָט אַיז יַעֲדַר זַאְך וואָס קומְטָט פֿאָר אַיז דָּאָך באַהָאַלְטָעָן אַ גְּטוּע זַאְך, אוֹיבָן אַזְוִי אַיז גוֹטָן, ווַיְיַלְּ דָּאָס אַיז דָּאָך די כוֹנוֹה פֿוֹן דעם באַשעפְּעַר, אַבְּעָר אוֹיבָן מַעַן שְׂפִּירְט אַפְּילָו נישט אוֹ עַמְּזָן אַיז אַסְתָּר, דָּאָס הַיִּסְטָּט אַסְתָּר בְּתוֹךְ באַהָאַלְטָן פֿאָר אַיהם, דָּאָס הַיִּסְטָּט אַסְתָּר בְּתוֹךְ, אַון פֿאָר דעם האָט דער בעל שם טוב הַק' מַוְּרָא גַּעַחַתָּם.

די ראשונים פרעוגן אוֹיפְּגַּן פֿסוֹק (בראשית ג, ז) "וַיְבָךְ יוֹסֵף בְּדִבְרֵם אֶלְיוֹן". יוֹסֵף האָט געוּוִינְט וועַן די ברידער האָבָן גערעדט צו אַיהם, אַון אַיהם געבעטן

ב. עַס האָט מִיר דערצְיַילָט אַזְוָהָן פֿוֹן הרה"ח ר' בערל כהן ז"ל פֿוֹן קְרִיתָצָאָן (אַ פֿאָרְצִיטִישׁוּ חַסִּידִישׁ אַיך), אַז זַיִן פֿאָטָעָר האָט אַמְּאָהָל געוּוֹנוֹנָעָן אַ לְאָטָאָ". נָאָר דעם ווי דָּאָס גַּעַלְט אַיז שׂוֹין געווּעַן אי' זַיִן רשות, אַיז פֿוֹלְצִילְגָּג גַּעַקְוּמָעָן אַ מַעַלְדוֹנָג אַז עַס אַיז געווּהָן אַז הַאָבָן צוֹרִיק גַּעַנוֹמוֹעָן דָּאָס גַּעַלְט. זַיִן בְּנֵי בֵּית אַיז געווּהָן אוֹיסְעָר זַיִך, אַבְּעָר ר' בערל אי' געווּהָן רֹהָג, ווי גַּאֲרַנִּישָׁט וואָלָט פֿאָסִירָט. וועַן מְהַאָט אַיהם גַּעַפְּרַעְגַּט צו עַס פֿאָרְדִּירִיסְט אַיהם נִשְׁטָּה, אַז ער האָט שׂוֹין גַּעַהָאָט אַ לְאָטָאָ", אַון מְהַאָט עַס אַיהם צוֹגְעַנוֹמוֹעָן פֿוֹן אַונְטָעָר די הענטָט האָט ר' בערל גַּעַנְטַפְּרָט:

- די חַזְוָל זַאְגָן, אַז אוֹיבָן עַס אַיז דָּאָך גַּזְוִית מִיתָּה רְחַ"ל אַוְיפְּ אַן עַוְשָׂר, נִעְמָט דער אוֹיבָרְשְׁטָעָר אַוְעָקָפָן אַיהם דָּאָס עַשְׁירָות, אַון מִיט דעם ווּעָרֶט בְּטַל די גַּזְוִית מִיתָּה. וואָס טוֹט מַעַן אַבְּעָר מִיט אַן אַרְיָמָאָן, אוֹיבָן עַס אַיז חַלְילָה נְגַזֵּר גַּעַוּוֹאָרָן מִיתָּה אוֹיפְּ אַיהם? בֵּין אַיהם קָעָן מַעַן דָּאָר נִשְׁטָּה אַוְעָקָנְעָמָעָן זַיִן גַּעַלְט, ווַיְיַלְּ ער האָט נִשְׁטָּה, דָּאָרֶף דָּאָר די גַּזְוִהָּמָקִים ווּעָרָן חַלְילָה. וואָס טוֹהָט דער רְבָוָנוֹ שְׁלַׂוּלָם כְּדִי מַבְּטָל צוֹ זַיִן די גַּזְוִהָּה, ער גִּיט אַיהם צוֹ גַּעַוְיָנָעָן אַ לְאָטָאָ" אוֹיפְּ אַ טָּאָג, אַון ער ווּעָרֶט אַן עַוְשָׂר, אַון גְּלִיךְ דערנְאָר נִעְמָט מַעַן עַס צוֹ פֿוֹן אַיהם, אַון אַזְוִי ווּעָרֶט בְּטַל די גַּזְוִית מִיתָּה... אַוְיבָן אַזְוִי דָּאָרֶף אַיך גָּאָר טְאַנְצָעָן אַון מַאְכָן אַ סְּעוֹדָה, ווַיְיַלְּ דּוֹרָךְ דעם בֵּין אַיך גַּעַרְאַטְ�עוּוּט גַּעַוְיָרָן פֿוֹן אַ שְׁלַׂעַכְתָּעָ גַּזְוִהָּה, אַון דָּאָס אַיז פֿאָר מִיר געווּעַן די גַּרְעַסְטָעָ טוֹבָה. דָּאָס מִינְטָס סְבָּלְנוֹת, אַון לעַבְנָן מִיטָּן באַשעפְּרָעָה.

דער קידשא קוויאָל – חֲרוֹמָה

פרענַט דער "דֶּבֶרְיִי יִשְׂרָאֵל", אויף דעם וואָס רְשֵׁי
שריבט "וְלֹא הִתֵּה אֶלָּא לְשֻׁעה", מיר
ווײַיסן דָּאָך אֹז "וְאַין כָּל חֲדֵש תְּחַת הַשְׁמָשׁ" (קְהֻלָּת
אָ, ט?)

אויך פרענַט ער, צו פְּאַרְשְׁתִּין וואָס עַם שְׁמִיטִין
אין תִּקְוִי זָהָר (דף ג). "צִוְּרָא דְּעוּבְּדָא
דְּבָרָאשִׁית, וְצִוְּרָא דְּבָרָ נְשִׁ, וְצִוְּרָא דְּמִשְׁבְּנָא חָדָה
הָוָא". דָּאָס גַּעַשְׁטָאָלְטָ פָּוּן מְעַשָּׁה בְּרָאשִׁית, אָוָן
דָּאָס גַּעַשְׁטָאָלְטָ פָּוּן מְעַטְּשִׁ, אָוָן דָּאָס גַּעַשְׁטָאָלְטָ
פָּוּן מְשִׁכְּן, זְעַנְעָן דִּי זְעַלְבָּעָ - אַלְעָה האָבָן דַּעַם
זְעַלְבָּן אוַיְסּוּן.

פרענַט דער "דֶּבֶרְיִי יִשְׂרָאֵל", וואָס אֹז שִׁיךְ צו
וְאָגָן אֹז דער מְעַטְּשִׁ אֹז עַנְלִיךְ צו דַּעַם
תְּחַשׁ. בְּשַׁלְמָא דִי אַנְדָּרְעָ וְאָגָן פָּוּן מְשִׁכְּן, ווי כְּסָפָ
וּוּבָב, קָעָן מְעָן וְאָגָן אֹז עַם אֹז אָרְמוֹ אוֹיפָ דִי
עַנְיִינִים פָּוּן יְרָא אָוָן אַהֲבָה פָּוּן דַּעַר מְעַטְּשִׁ, וואָס
אֹז מְרוּמוֹ אָוָן כְּסָפָ וּוּבָב. אַבָּעָר וואָס אֹז דַּעַר דְּמִינוֹן
פָּוּן מְעַטְּשִׁ צָום תְּחַשׁ?

עַנְטְּפָעַרט דער "דֶּבֶרְיִי יִשְׂרָאֵל", ווייל דִי מְשָׁנָה
וְאָגָט (אַבָּוֹת פ"ד, מ"א) "אַיְזָהוּ עַשְׂרֵה
הַשְׁמָחָ בְּחַלְקָוָן". וְאָגָט רְשֵׁי, בְּחַלְקָוָן, "אָוָן דַּעַר חַלְקָ
שְׁלַעַכְּטָם אָוָן סִי גּוֹטְפָּם, סִי אַסְּפָּאָךְ אָוָן סִי וּוּינִיגָּ
אַלְעָם נְעַמְתָּ עַר אָהָן מִיט אָגָט אָגָט". שְׁרִיבְט
דַּעַר "דֶּבֶרְיִי יִשְׂרָאֵל", "וּמְצָאתִי לְקָדוֹמָן אֶחָד שְׁכַּתְבָּ
חַלְקָוָן אֹז רָאשִׁי תִּבוֹת חָמָם לְחָ קְיָ וּבְשָׁ". דַּעַר
מְעַטְּשִׁ פְּרִיטִיט זְיךָ שְׁטַעַנְדִּיגָּ מִיט זְיַין חַלְקָ, צו סָאיָז
הַיִּם אֶדְעָר קָאָלְטָ, טְרוּקָעָן אֶדְעָר נָאָס. אָאִיד אֹז
שְׁטַעַנְדִּיגָּ פְּרִילְיךָ וּוּיְיל עַר פְּאַרְשְׁתִּיט אָין יְעַדְן מִצְבָּ
אֹז אַלְעָם אֹז פָּוּן דַּעַם אַוְיכְּעַרְשְׁטָעָן, אָוָן אֹז
מְעַטְּשִׁ אֹז נִשְׁתַּט דַּוחַק אֶת הַשְׁעָה. עַר וְאָרְטַט נִשְׁתַּט
אֹז עַם וְאָל וּוּרָן אַנְדָּרְשָׁ. אַוְרָאִי בְּעַהַט עַר בַּיִּם
דְּאוּעָנָעָן אֹז דַּעַר מִצְבָּאָל וּוּרָן אַנְדָּרְשָׁ, אַבָּעָר
נָאָכְ'ן דְּאוּעָנָעָן אֹז עַר פְּרִילְיךָ. עַר אֹז נִשְׁתַּט דַּוחַק
אֶת הַשְׁעָה, ווייל עַר וְוִיסְט אֹז אַלְעָם אֹז פָּוּן דַּעַם

הַצְּדִיק גְּעוּווִינְט, ווַיְיַל עַר האָט גְּעוּזָהָן אֹז "בְּדָרְבָּם
אָלוּוֹ", זַי רְעַדְן נָאָך וּוּגָן דַּעַם, זַי וּוּלָן זַיְד נָאָך
אַבְּעַרְבְּעַטְן. זְעָהָן זַי נִשְׁתַּט מִיט דִי אַיְגָעָנָע אַוְגָן וּוּ
אַלְעָם וּוּרָט גַּעַפְּרִיט פָּוּן אַוְבָּן צָום גּוֹטָן?!

דַּעַר "אָבָן עַוָּרָא" וְאָגָט אוֹיפָ דַּעַם פְּסוֹק (אַסְּתָר ה,
טו) "וְצַוְמוּ עַלְיָ שְׁלַשְׁת יְמִים לִילָה וָיְומָ, גָּם
אַנְיָ וּנְגַרְוּתִי אַצְוּם כֵּן", מְעָן וְאָל פְּאַסְטָעָן פָּאָר מִיר
דָּרְיִ טָעָג אָוָן דָּרְיִ נִעְכָּט, אִיךְ מִיט מִינְיָע דִּינְמָט
וּוּלָן אֹזְיךָ פְּאַסְטָעָן. וְאָגָט דַּעַר אָבָן עַוָּרָא, אַסְּתָר
הָאָט דָּאָך גְּעוּזָהָן נְשִׁיאָה חָן בִּי אַחֲשּׁוֹרֶשׁ, אָוָן
מִיט דַּעַם אַלְעָם הָאָט זַי גַּעַפְּאָסְטָ דָרְיִ טָעָג, הָאָט
זַי דָּאָך גְּעוּזָהָן אָפָּולָה וואָס אַיְזָ פְּאַרְקָעָרט פָּוּן
נְשִׁיאָה חָן. וְאָגָט דַּעַר אָבָן עַוָּרָא "וְהַנְּהָ אַסְּתָר
בְּטַחְ בְּאַלְקָיה עַל כֵּן הַתְּעַנְתָּה וְלֹא בְּטַחְ בְּבּוֹפְּה,
כִּי פְּנֵי הַמְּתֻעָה תְּשַׁתְּנִינָה אָפָּכְיָ עַד יְמִין הַשְּׁלִשִּׁי", אָוָן
זַי הָאָט זַיְד פְּאַרְלָאָזָט אוֹיפָ דַּעַם אַוְיכְּעַרְשְׁטָעָן, אָוָן
וּוּגָן דַּעַם הָאָט זַי גַּעַפְּאָסְטָ, זַי הָאָט זַיְד נִשְׁתַּט
פְּאַרְלָאָזָט אוֹיפָ אַיר שִׁינְקִיּוּט, ווַיְיַל דָּאָס פְּנִים פָּוּן
אָפָּעָט וואָס פְּאַסְטָ וְאָסְטָ פְּאַרְעַנְדָּרָט,
בְּפָרְטָ אַיְזָ דְּרִיטָן טָאָג פְּנוּגָם הַעֲנִיתָ. נָאָר וואָס דַּעַן?
זַי הָאָט גְּעוּזָהָן הַשְּׁתְּדָלָות, ווַיְיַל מְעָן דָּאָרְפָּ דָּאָך
טוּהָן הַשְּׁתְּדָלָות. אָוָן דַּעְרְפָּאָר הָאָט זַי זְוָהָ גְּעוּזָהָן
צָום דַּעַם נְשִׁיאָה חָן אֹזְיָ וּוּ עַם שְׁטִיטִיט "וַיּוֹשַׁט
הַמֶּלֶךְ לְאַסְּתָר אֶת שְׁרָבִיט הַזְּהָבָ" וּגוֹ).

הַשְׁמָחָ בְּחַלְקָוָן - אָוָן וְאָס פָּאָר אַמְּכָבָ מְעָן
אֹז נָאָר

אוֹיפָן פְּסוֹק אַיְזָ דַּעַר הַיְנִטְגָּעָר סְדָרָה (כה, ה)
"וְעוֹרוֹתָה תְּחַשִּׁים וְעַצְיָ שְׁטִים", וְאָגָט רְשֵׁי,
"תְּחַשִּׁים מִינְיָ חַיָּה, וְלֹא הִתְהַהָּאָלָא לְשֻׁעה, וְהַרְבָּה
גְּנוּנִים הִיוֹ לָהּ, לְכָרְמָתְרָגָם סְפָגָנוֹא, שְׁשָׁשׁ וְמַהְפָּאָר
בְּגְנוּנִים שְׁלָוָ". דַּעַר תְּחַשָּׁ אֹז אָמִינָ חַיָּה, וואָס אֹז
גְּעוּזָהָן נָאָר אַיְזָ עַנְעָן צִימָט, אָוָן עַם הָאָט אָסְאָךְ
קָאָלְרִין, וּוּגָן דַּעַם טִיטִישָׁט דַּעַר תְּרָגָמוֹ "סְפָגָנוֹא"
- ווַיְיַל עַר פְּרִיטִיט זַי אָוָן בָּאַרְמִיט זַיְד מִיט זַיְינָ
פִּילָּעָן קָאָלְרִין.

דער קידשא קוויאָל – חֲרוּמָה

אויבערשטען. ער איז אין א בחרינה פון "שׁש צו זיין א דוחק את השעה, נאר "שׁש ומתרפַּר בְּנוֹנוֹם שְׁלוֹ", אין אלע זיינע פֿאַרכּוֹן, צו ס'איַּחַם, אַדרְעֵר לְה, אַדרְעֵר קְרֵ, אַדרְעֵר יְבִשֵּׂן. אַיז ער פריליך מיט אלע זיינע פֿאַרכּוֹן.

דער רְזַן זָאגַט אַין דִּי דְּרֶשׁוֹת (דוֹרֶשׁ הַשְׁבִּיעַ) "כִּי מַיְשְׁכּוֹנוֹתָיו דְּבָקוֹת לְהַשְׁיָת", גַּם כַּשְׁהָוָא

מַתְעַסֵּק בְּדָבָרִים הַמּוֹנוּיִם בְּעַנִּינִי הַעֲסִיקִים וְהַקְּנִינִים, עֲוֹבֵד הַשְׁיָת עֲבוֹדָה גְּמוֹרָה", דער וואָס זַיִן כוֹנָה אַיז דְּבָוק אַינְעָם בְּאַשְׁעַפּוּר, אֲפִילוּ ווֹעֵן ער דִּי צִימַּט. דָּאָס אַיז דער לִימֹוד פֿאַרְצֵן מַעֲנְטֵשׁ, נִישְׁטָה דַּרְעָר

דָּאָס אַיז דער רְמוֹ אַין דִּי וּוּרְטַעַר פּוֹן רְשַׁיָּי, "וְלֹא הִתְהַאֲלֵא לְשָׁעָה". דער תָּחַשׁ לְעַרְנֵט אָונָז, אֹז מַעַן טָאָר נִישְׁטָה מַדְחִיק זַיִן אֶת הַשְׁעָה, צְוֹדְרוֹקָן דִּי צִימַּט. דָּאָס אַיז דער לִימֹוד פֿאַרְצֵן מַעֲנְטֵשׁ, נִישְׁטָה

ג. על דָּרְךָ צְחוֹת קָעָן מַעַן זָאגַן, ווֹעֵן עַס גִּיטְּגַּט פֿאַרְצֵן מַעֲנְטֵשׁ, אָונָז מַעַן פְּרַעַגְּט אֵיתָם וּוָאָס הַעֲרַט זִיר בֵּי דִיר, זָאגַט ער, "דַּרְעָר רְבַשְׁיָע הַעֲלַפְּט, ער שִׁקְטָה בְּהַסִּיעַתָּא דְשְׁמִיאָ". דָּאָס מַיְינֵט צו זָאגַן, אֵיךְ טֹוה, נָאָר דַּרְעָר אַוְיבְּעַרְשְׁטָעָר הַעֲלַפְּט מֵיר אַרְוִיס. אַבְּעָר ווֹעֵן עַס גִּיטְּגַּט אֵיתָם שְׁוֹעוֹר חַזּוֹן, אָונָז מַעַן פְּרַעַגְּט אֵיתָם אָן, זָאגַט ער "אַלְעָס אַיז פּוֹן הִימְלָא" - דֻּעְמָאָלָס לִיגְט ער אַרְוִיף דִּי גָּאנְצָע שְׁילַד אָוֹפְּפַן בְּאַשְׁעַפּוּר.

דַּרְעָר גַּעֲרָעָר רְבִי, הרה"ק בָּעֵל "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַצְ"ל, הָאָט אַמְּאָהָל שְׁפָאַצְּרִיט שְׁמַחַת תּוֹרָה, אָונָז גַּעַזְאָגַט צו אַיְינָעָר פּוֹן זַיִינָע בְּאַגְּלִיטְּעָר דִּי וּוּרְטַעַר וּוָאָס נַעֲמִי הָאָט גַּעַזְאָגַט צו אַיְרָע שְׁנִירָן (רוֹת א., כָּא): "אַנְיִ מְלָא הַלְכָתִי וּוּרִיקִם הַשִּׁבְנִי הַהֵּן" (רוֹת א., כָּא), "אֵיךְ בֵּין אַרְוִיס גַּעַגְעָגָן גַּעַגְעָן פּוֹל, אָונָז דַּרְעָר אַוְיבְּעַרְשְׁטָעָר הָאָט מִיקְּ צְרוּקִיגַעַשְׁקִיט לִיְדִיגָּא".

הָאָט דַּרְעָר בְּאַגְּלִיטְּעָר גַּעֲמִינֶט, אָז דַּרְעָר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" רְעַדְתָּ וּוֹעֵן זִיר, וּוָאָס ער הָאָט לִיְדַעַר פֿאַרְלוֹרִין אֵין דִּי צְוַויְּתָע וּוּעַלְתָּ מַלְחָמָה זַיִן רְבִיצָנִין אָונָן קִינְדָעָר רְחַלְל. הָאָט דַּרְעָר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" גַּעַזְאָגַט: "אַנְיִ מְלָא הַלְכָתִי" - אָז אֵיךְ מַיְינֵט אָז ער אַיז "פּוֹל", עַס גִּיטְּגַּט אֵיתָם גַּוט, ער אַיז מְסֻודָר, וּוֹיְזַט מַעַן אֵיתָם "וּרִיקִים הַשִּׁבְנִי הַהֵּן", מַעַן לִיְדִיגָּט אֵיתָם אָוִיס פּוֹן אַלְעָס חַזּוֹן. דַּרְעָר עַיְקָר אַיז צו שְׁפִירָן אָז מַאַיז אַנְגָּעוֹזָן אַוִּיךְ דָעַם בְּאַשְׁעַפּוּר.

ד. אֵיךְ הָאָט זִיר אַמְּאָהָל בְּאַקְלָאָגַט אַוִּיךְ זַיִן מַצְבָּה פֿאַרְהָרָה"ק רְבִי שְׁלֹומָם קָאַמְּינְקָעָר זַיְיָע. הָאָט דַּרְעָר קָאַמְּינְקָעָר רְבִי אֵיתָם מַחְזָק גַּעַוּעַן, אָז עַס אַיז בְּאֶמֶת יָאָגַט. זָאגַט דַּרְעָר אֵיךְ: "רְבִי, ס'איַּז דָאָר זְוִיעָר, צו קָעָן מַעַן דָעַן לִיְקָעַנְעָן דִּי מַצִּיאָות אָונָז זָאגַן אָז ס'איַּז זְסִי!?".

הָאָט רְבִי שְׁלֹומָם קָאַמְּינְקָעָר אֵיתָם גַּעַנְטְּפָעָרט:

- דוֹ הָאָסְט אַמְּאָהָל גַּעַהְעַרְטָה פּוֹן אַפְּלַעַשְׁלָל קָאַנְיָאָק, "777"? אָוִיב מִזְאָל קוּקוֹן לוֹיטְן מַצִּיאָות, אַיז דָאָס פְּלַעַשְׁל בִּיטְעָר, וּוְיִיל עַס אַיז דָאָר בִּיטְעָר בְּרָאַנְפָעָן, אַבְּעָר אָז מְוַיֵּל עַס קוּיפָּן, קָאַסְט עַס זְיִיעָר טִיעָר. דָאָס אַיז דְּעַרְפָּאָר, וּוְיִיל דַּרְעָר וּוָאָס אַיז בְּאֶמֶת אַמְּבִין אַוִּיךְ דָעַם בְּרָאַנְפָעָן, וּוְיִסְט אָז נָאָכוֹן טְרִינְקָעָן דְּעַרְפָּוּן וּוּרְטָה דַּרְעָר מַעֲנְטֵשׁ אַבְּיִסְלָל לְעַבְּדִיגָּא. אָוִיב מַאַיז נִישְׁט אַמְּבִין דְּעַרְפָּאָר, אַיז עַס טְאַקָּע בִּיטְעָר, אַבְּעָר אַיְינָעָר וּוָאָס אַיז אַמְּבִין דְּעַרְפָּאָר, וּוְיִסְט אָז דַּרְעָר בִּיטְעָרְקִיט, דָאָס גִּיטְּגַּט אֵיתָם מַאַכְּן לְעַבְּדִיגָּא אַיְן אַפְּאָר מִינְיָות, אָונָז בְּשַׁעַתְן טְרִינְקָעָן שְׁפִירָט ער שְׁוֹין נָאָר אַז זִיסְעָ טָעַם.

הָאָט דַּרְעָר קָאַמְּינְקָעָר רְבִי אַוְיסְגַּעְפִּירָט: "אֵיךְ פֿאַרְשְׁטִיטִי וּוָאָס דוֹ פְּלִיסְטִיט, עַס דָּאַכְט זִיר דִיר אַיז עַס אַיז בִּיטְעָר חַזּוֹן, אַבְּעָר דַּרְעָר מַעֲנְטֵשׁ אַדְרָף זִיר דְּעַרְהִיבָּן מִיט אַמְּנוֹהָ, צו גַּלוּבָּן אָז אַלְעָס אַיז זִיסְעָ, וּוְיִיל עַס אַיז פּוֹן דָעַם אַוְיבְּעַרְשְׁטָעָן", אָונָז דַּרְעָר וּוָאָס פֿאַרְשְׁטִיטִיט דָאָס, בִּים אֵיתָם אַיז לְעַבְּנָן גַּאֲרֵן זִיסְעָ בְּאַלְדָּ פּוֹן אַנְהִיבָּן, אֲפִילוּ בָּעֵת ער גִּיטְּגַּט דָוְרָ שְׁוֹועְרִיקִיטָן.

דער קידשא קוויאָל – חֲרוֹצָה

עם קומט מיט הסתרים, אַבער באמת איז אויך היינט דאָ דער זעלבער מון ווּאַס דער אויבערשטער האָט אַראָפֿגעַשְׁקָט פֿוּן הִימֶל צוּ דֵי אַידַן אַין מְדֻבָּר.

יטע בהן אדר - זיך כסדר מחזק זיין

דער "שְׁפַת אַמְתָה" זָאנַט (חצוה, תרל"א) אויף די ווערטער פֿוּן דער גִּמְרָא (ביצה טו): "הַרְוַצָּה שִׁיתְקִיּוֹן נְכָסִיּוֹן, יְטַע בְּהַן אַדְרָ, שְׁנָאָמָר אַדְרָ בְּמָרוּם הַ' (תְּהִלִּים צג, ד), דער ווּאַס ווּיל זַיְנָע גַּעַשְׁפָּטָן וְאַלְןָן הַאֲבָן קִיּוֹן וְאַל אַיְנְפָלְאַנְצָעָן אַן אַדְרָ בְּוּיִם, אַאוּ ווּוּ עַס שְׂטִיעִיט אַין פְּסוֹק אַדְרָ בְּמָרוּם הַ'. זָאנַט רְשִׁיָּה: "אַדְרָ, לְשׁוֹן חֹוק". דער טִיְּטִישׁ פֿוּן "אַדְרָ" אַיז שְׁטָאָרָק. זָאנַט דער "שְׁפַת אַמְתָה", יְטַע בְּהַן אַדְרָ - דער מענטש דָּאָרָף זיך כסדר מחזק זיין. ווּ אַזְוִי קָעָן עַר זִיךְרָן זַיְנָן? זַיְנָן מְצָב אַיז דָּאָרָךְ? אַוְיפּ דַעַם זָאנַט די גִּמְרָא "שְׁנָאָמָר אַדְרָ בְּמָרוּם הַ'", אַוְיבּ דַעַם מענטש ווּיסְט אַזְוִי אַלְעָם אַיז פֿוּן דַעַם מעכְּטִין בְּאַשְׁעָפָר, אַונְן עַר לְעַבְתָּן מִיט דַעַם, קָעָן עַר זִיךְרָן זַיְנָן אַין יְדַעַן מְצָב.

אַזְוִי טִיְּטִישׁ דער חִידּוֹשִׁי הַרְיִ"ם זַיְל' (מוּבָא בשפת אַמְתָה חַקְתָּן תְּרִינְטָה) דַעַם פְּסוֹק (בְּמָדְבָּר בְּח) "וְדָבְרָתָם אֶל הַסְּלָעָה לְעַנִּיהם נְתַן מִימָיו". דער אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר זַיְל', האָט עַר ווּעַט אַרְוִיסְנָעָבָן ווּאַסְעָר. דער פְּסוֹק אַיז מָרוּם, אוּ דער אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר האָט גַּעַוְאַלְטָמָר מָרוּם זַיְן פְּאָרָר מִשְׁהָ רְבִינָה עַה, דוּ זַעַהַסְטָט אַזְטִיעִין, עַס וְעוֹתָה אַוְים ווּוּ עַס שְׂטִיעִיט אַין ווּעַג, זַאֲלָסְטָו ווּיסְעָן אַזְוִי כָּאָטָשׁ דוּ זַעַהַסְטָט עַס נִישְׁטָט, אַונְן דוּ פְּאַרְשְׁטִיעִיסְט עַס נִישְׁטָט, ווּיְלָעַל עַס וְעוֹתָה אַוְים צוּ דיְרָ ווּ אַלְעָם אַיז פְּאַרְשְׁטָעַלְטָמָר, אַבעָר זַאֲלָסְטָו ווּיסְעָן אַזְוִי דָּאָרָטָן אַיז דָּאָרָךְ ווּאַסְעָר.

מִיט דַעַם טִיְּטִישׁ דער חִידּוֹשִׁי הַרְיִ"ם זַיְל' ווּאַס די חַוְּלָל וְאַגְּן (כ"ר פְּנִ"ג, ד) "הַכְּלָבָה כְּחוּקָת סָמוֹן" עד שְׁהַקְּבָ"ה מָאִיר אֶת עַנִּיהם", דָּאָזְוִי אַן עַולְמָה הַהְעַלְמָה וּנוֹסִיּוֹן, אַונְן דָּאָס אַיז דער עַיקָּר נְסִיּוֹן פֿוּן אַיז אוּפּ דַעַם עַולְמָה. די מענטשן זַעַנְעָן בְּלִינְדָה, בְּזַיְנָה אַיז אוּפּ עַר אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר דְּעַרְלִיכְט זַיְעָרָע אַוְינְגָן, אַיז אַזְנְצָנָתָה, עַס אַיז בְּאַהֲלָלָן אַיז טְבַע הַעוֹלָם,

רבש"ע גַּאנְצָעָרְהַיִּיט, עַר גִּיְיט טְאַקְעָ אַין מְכוֹלָת (גרָאַסְעָרִי) אַונְן עַר גִּיְיט אַין בָּאנְקָ, עַר גִּיְיט אַין פָּאַסְטָט אַונְן עַר רִיְּנִיגְט דָּאָס הוּאִי, אַבעָר עַר האָט אַינְזָן דער אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר, דִינְט עַר דְּעַמְּאָלָס אַוְיךְ דַעַם אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר מִיט אַזְנְצָעָ עַבְודָה. אֹז אַזְנְצָעָ טְרִאָכְטָט פֿוּן דַעַם אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר, אַונְן עַר אַיז מְאַמְּנִין אַיז השְׁגָחָה פְּרִטִּית אַין יְדַעַן רִירָ, אֹז דער אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר פִּירְט עַם, דִינְט עַר מִיט דַעַם השִׁיחָה אַז "עַבְודָה גְּמוֹרָה".

דער רְזַן אַיז מְמַשֵּׁיךְ מִיט אַז שְׁאַרְפָּן לְשׁוֹן: "וְמַיְּ"שָׁן אַיְּן כּוֹוָנָתוֹ דְּבָקָה בְּהַשִּׁיחָה" - אַונְן דער מענטש ווּאַס האָט נִישְׁט דֵי כּוֹוָנָה מִיט דְּבָקָות אַין דַעַם אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר, עַר קָעָן לְעַרְנָעָן אַונְן דְּאַוְועָנָעָן, אַבעָר עַר שְׁטְרָעְבָּט נִישְׁט מִיטְזָן אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר, "גַּם כְּשֶׁהָאָחָזָה לְעַבְודָה אַתָּה, הַוָּא מְמָרָה אַוְתָו" - אַזְוִי ווּעַן עַר טְרִאָכְט צוּ דִינְעָן דַעַם אַוְיבּ עַר שְׁעַרְנָאַבְּילָעָר, וְיַדְעַשְׁפָּעָנִיגְט עַר אַין אַיְהָם חַיָּן. "כִּי אַיְן הַעַיקָּר מְעַשָּׂה הַמְּצָוֹת וְהַקְּשָׁת הַשְּׁפָתִים", ווּיְלָעַל דַעַר עַיְקָר מִיט אַיז נִשְׁט צוּ טָהָן דֵי מְצָה אַונְן שְׁאַקְלָעָן מִיט דֵי לִפְנֵן, "כִּי אַחֲרָ כּוֹוָנָת הַלְּבָן הַזָּהָר הַדְּבָרִים" - דער עַיְקָר פֿוּן אַלְעָם אַיז דֵי כּוֹוָנָה פֿוּן הַאֲרָץ.

הַרְהָ"קָ רְבִי מְרַדְכִּיְלָעָט טְשֻׁרְנָאַבְּילָעָר זַיְלָ, האָט גַּעַזְאַגְּט אַוְיפּ זַיְלָ פְּסוֹק (שְׁמוֹת ט, ל) "קָח צְנַצְנָת אַחַת וְתַן שְׁמָה מְלָא הַעוֹמָר מִן, וְהַנְּחָ אָתוֹ לְפָנֵי הַעֲדוֹת לְמִשְׁמָרָת", בְּרַעֲנָגְט רְשִׁיָּה, אֹז לְדוֹרוֹת, ווּעַן אַידַן ווּעַלְן זִיךְרָן אַקְלָאָגָן אַוְיפּ فְּרָנְסָה, ווּיְזִימָט מַעַן זַיְלָ דַעַם פְּלָעַלְלָ, "רָאוּ בָמָה נְתַפְּרָנָסָו אַבּוֹתֵיכְם", אֹז עַס אַיז גַּעַוְעָן מִן פֿוּן ווּעַלְכָן אַידַן הַאֲבָן גַּעַגְעָסָן פְּעַרְצִינְג יְאַהְרָ אַין מְדֻבָּר.

הַאָט רְבִי מְרַדְכִּיְלָעָט טְשֻׁרְנָאַבְּילָעָר גַּעַפְּרָעָגְט, דער מענטש קָעָן דָּאָר וְאַגְּן: "וּוּאַס האָבָ אַיךְ פֿוּן דַעַם ווּאַס מִינְיָעָ אַבָּוֹת הַאֲבָן גַּעַהְאַט מִן, הַיְיָנָט וְעוֹהָ אַיךְ נִשְׁטָט קִיְּזָן מִן?". אַונְן עַר האָט גַּעַהְאַט פְּעַרְצִינְג: הַיְיָנָט אַיז אוּפּ דָּאָמָן, די فְּרָנְסָה קְוּמָט הַיְיָנָט אַיז אוּפּ פֿוּן הִימֶל, נָאָר עַס אַיז בְּאַהֲלָלָן אַיז אַזְנְצָנָתָה, עַס אַיז בְּאַהֲלָלָן אַיז טְבַע הַעוֹלָם,

דער פֿרְשָׁה קּוֹאָלֶן - הַרְזָמָה

זי' זאלן זעהן או עם איז דא א באשעפער אויף דער לעצטער דבר תורה וואם דער גערעד רבנן הרה"ק בעל "בית ישראל" זצ"ל (יוםא דהילולא דער וועלטן).

ה. אֵת אֵיז דָאֵס לְשׁוֹן פּוֹן "שְׂפַת אֲמָת" דָאָרֶט: וְדִבְרָתָם אֶל הַסְלָע לְעֵינֵיהֶם וְנַתֵּן מִימֵי, עַפְ"י הַמְּדֻרֶש בְּפִרְשָׁת וַיַּרְא וַיַּפְקַח כֹּו' וְתוֹרָא בָאָר מִים, מִכָּן שַׁהְכֵל בְּחִזְקַת סּוּמִין עַד שַׁהְקָבָה מַאיָּר עֵינֵיהֶם. וּפִי מַזְוִי' זֶל כִּי לְעוֹלָם כָּל הַנְצָרָק לְכָל בָּרִי מַוכָּן בְּכָל מִקּוֹם וּבְכָל עַת רַק שְׁנַסְתָּר מַעַן הַגְשָׁמִי, וּכְשַׁהְקָבָה מַאיָּר עֵינֵיו רֹואה שַׁהְכֵל לִפְנֵיו. וּכְמוֹ כָּן הַכָּא הִי רְצֹנוֹ יְתִבְרֹך שִׁיפְקַחוּ עֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּרְאוּ כִּי הַמִּים מַוכָּן בְּסָלָע.

ווען חוו"ז הרה"ק רבוי מרדכיילע זצ"ל אדמו"ר מזוועהיל (יוםא דהילולא כ"ח שבט) האט געדארפטע חתונה מאנן זיין ערשות טאכטער, די רבעצין פון כ"ק אדמו"ר משומרי אמוניים זצ"ל, איז ער געווען אין א שוערן פינאנציגעלן מצב. עס איז געווען בערך מיט א זיבעציג יאַחר צורייק, אונ ער איז דאן געזעסן אונ געלערנט אין דער ישיבה "חוי עולם". האט די רעביאצין געוזאגט פאָר רבוי מרדכיילע, ער זאל אַריינגיין אין אָפֿיס פון דער ישיבה "חוי עולם", אונ בעהטן ביי די הנהלה אַ רשמייה פון אַ פֿאָר גְּבִירִים, ביי וועמען מ'קען דאָ בעטן אויפּ הכנסת כלה.

רבי מרדכי ליע האט איזו געטוזהן, ער איז אריינגעגענונגען צום מזקיר פון ישיבת חי' עולם. פארשטייט זיך, איז אן מנהל פון אן מוסד וועט נישט אָרויסגעבן אַ ליסטע פון זיינע גבירים פֿאָר אַ פרעומדן, האט דער מנהל איהם געגעבן אַ ליסטע פון אַלטער גבירים, אידן וואָס פֿלעגן אַמְּאהָל געבן געלט פֿאָר די ישיבה, אַבער אין די לעצטער צייטן האָבן זי' פֿאָרלוירן זיינער פֿאָרמעגן אָון געבן מעָר נישט קיין געלט פֿאָר די ישיבה.

ווען רבוי מרדכיילע איז אהי מגעkomען מיט די ליסטער, האט די רעביאצין, וועלכע איז געווען אן אשט
חבר און א קלוגע, געלאכט פון דער ליסטער. האט רבוי מרדכי געזאגט: "יא, ס'אייז נישט קיין געלעכטער,
א איד דאריך מאכון השטדלות, און דאס האב איך געטווזן". האט די רעביאצין געזאגט צו רבוי מרדכיילע:
- השטדלות, אויף השטדלות איז גענוג איין נאמען, דו האסט נישט געדארפטע ברענגען א גאנצע
רשימה פאר דעם. עס איז גענוג צו שיין איין בריוו, כדי יוצא צו זיין דעם חיוב השטדלות.

האט רב מרדכיילע געזאגט:

- ביזט גערעכט, פאר השטדלות איז גענוג צו שיקן אײין בריוו...

רבי מרדיילע האט טאכע אַנְגָעֵשִׁיבָן אַיִן בַּרְיוֹ צֹ אֲיִד וּמְעֻמֵּס נָאָמֵן אַיְזַע גַּעֲוָעַן אוֹפֵךְ דַּי לִיסְטוּ, אָוָן גַּעֲשִׁיבָן אַז עָרַת גַּעֲטוּהוּ אֲשִׁידָּוָר, חַתּוֹנָה מַאֲכָן קָאָסֶטֶן כָּר וּכָר, מְלָבּוּשִׁים - כָּר וּכָר. דָּעַר זָאַל - כָּר וּכָר. מַעְבָּל - כָּר וּכָר. אַיִן סָר הַכָּל אַיְזַע עַס אֲשַׁבּוֹן פָּוָן 26,000 פָּוָן. אָוָנטַעַרְגַּעַשְׁרִיבָן - הַק' מַרְדָּכִי בָּו הַהָּק' רַבִּי גַּדְלִי' מְשָׁה מְזוּוּהַיל זְצִיל'. עָרַת אַרְוִיְּגַעַשְׁקִיטָּה דַעַם בַּרְיוֹ צֹ דַעַם אִיד.

א צוית שפערת, א חודש אדער צוויי, איז אנטקומען אויף די פאסט א קאנוערט מיט א תשען אויף 26,000 פונט. צומאָרגענס, איז דער זועעהילער רבּי, רבּי מרדכי אַרײַנגאגען באָדאנקען דעם מנהל פון דער ישיבָה "חֵי עַולְםָ", וויל ער האָט טאָקע באָקומווען דאס געלט. פרעגת איהם דער מנהל, וווער עס האָט איהם אלֶז געשיקט געלט. ענטפערט רבּי מרדכיילע, אָז אײַין מענטש האָט איהם געשיקט דאס גאנצע געלט. פרעגת דער מנהל: "ווער איז דאס דער אַינְגעַנדְבּוֹ?"

עלבסט-פארשטיינדליך, אז די הנהלה איז געוויאָרן אויסער זיך. אויב יונגעַר האט יא געלט, פֿאַרוֹוָאָס גיט ער נישט קיין געלט פֿאָר די ישיבָה? האָבן זַיִ אַרְבָּעָגָעָשִׂיקָט אַ דָּעַלְעַגָּאַצְּיעַ צַו יונגעַם נַדְבָּן אֵין חוץ לארֶץ, אָוֹן אִיהָם געפְּרָעָגֶט, "אויב דו האָסְט געלט, פֿאַרוֹוָאָס האָסְטוֹ אוּפְּגָעָה עֲרָט שְׁטִיצָן די ישיבָה אָוֹן דעם כּוֹלְךָ דָא, וּאוֹעֵס לעַרְנָעָן אָזִי פִּיל אִידְזָן?".

דער קידשא קוויאָל – חֲרוֹמָה

תרגם: "ארַי לא אַסְלָק שְׁכִינָתִי מְבִינֶךָ", אַיךְ וּוּלְ נִשְׁתֵּט אָוּעַקְנָעָמָעַן מֵין שְׁכִינָה פֿון צְוַיְשָׁן דִּיר, אַפְּילּוּ אָוּבְּ דַּו הָאָסְטַ גְּזַוְינְדִּיגְט חַ"ג.

שריבט דער "בית ישראל" בוה הלשון: דאַ האָבן זיַיְנִים פֿון "קְדוּשָׁם תְּהִוָּה", האָט פְּאַרְשְׁרִיבִּן אַין זַיְן סְפָר "בֵּית יִשְׂרָאֵל", אַין אוֹפְּפַן פְּסָוק (שםות כנ), כ) "הַנָּה אַנְכִּי שְׁולָחַ מֶלֶךְ לְפִנֵּיךְ לְשִׁמְרָךְ בְּדָרְךְ, וְלְהַבִּיאֵךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הַכִּינוֹתִי". דער באַשְׁעַפְּעַר זָאנְטַ, אַיךְ וּוּלְ שִׁיקְוָן אֶל מֶלֶךְ פְּאַרְשְׁרִיבִּן צַו הַוִּיטָן דַּיךְ אוֹפְּפַן וּוּגַג, אַונְ דַּיךְ צַו בְּרַעֲנָגָעָן צַו דַּעַם אַרְטַן וּוּאַסְטַן אַיךְ האָבָן אַנְגַּעֲנָרִיט. זָאנְטַ רְשִׁי: "כָּאן נַחֲבְשָׂרוּ שְׁעַתִּידִין לְחַטָּאוֹ, וְשְׁכִינָה אָוּמָרָתָ כִּי לֹא אַעֲלָה בְּקַרְבָּךְ", דאַ האָט מעַן אַנְגַּעֲנָאָגָט פְּאַרְדִּי אַידַּן אַו זַיְיַוְוָן זַיְדִּיגְן, אַונְ דַּי שְׁכִינָה זָאנְטַ, אַיךְ וּוּלְ נִשְׁתֵּט קְוֻמָּעַן צְוַיְשָׁן דִּיר.

דאַם אַיז אַ בְּשָׂוֶה טָובָה פְּאַר דַּי לְעַצְמָעַן דָּוָרוֹת, אַו יַעֲדָר וּוּאַסְטַן גְּזַוְינְדִּיגְט קָעָן תְּשֻׁוָּה טָהָוָן.

ב' אַדרַ, וּוּאַסְטַן עַר אַיז גְּעוּוֹעַן דָּעַר "פְּסָוק אַחֲרֹוֹן" אַין דִּי עַנְיִינִים פֿון "קְדוּשָׁם תְּהִוָּה", האָט פְּאַרְשְׁרִיבִּן אַין זַיְן סְפָר "בֵּית יִשְׂרָאֵל", אַין אוֹפְּפַן פְּסָוק (שםות כנ), כ) "הַנָּה אַנְכִּי שְׁולָחַ מֶלֶךְ לְפִנֵּיךְ לְשִׁמְרָךְ בְּדָרְךְ, וְלְהַבִּיאֵךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הַכִּינוֹתִי". דער באַשְׁעַפְּעַר זָאנְטַ, אַיךְ וּוּלְ שִׁיקְוָן אֶל מֶלֶךְ פְּאַרְשְׁרִיבִּן צַו דַּעַם אַרְטַן דַּיךְ אוֹפְּפַן וּוּגַג, אַונְ דַּיךְ צַו בְּרַעֲנָגָעָן צַו דַּעַם אַרְטַן וּוּאַסְטַן אַיךְ האָבָן אַנְגַּעֲנָרִיט. זָאנְטַ רְשִׁי: "כָּאן נַחֲבְשָׂרוּ שְׁעַתִּידִין לְחַטָּאוֹ, וְשְׁכִינָה אָוּמָרָתָ כִּי לֹא אַעֲלָה בְּקַרְבָּךְ", דאַ האָט מעַן אַנְגַּעֲנָאָגָט פְּאַרְדִּי אַידַּן אַו זַיְיַוְוָן זַיְדִּיגְן, אַונְ דַּי שְׁכִינָה זָאנְטַ, אַיךְ וּוּלְ נִשְׁתֵּט קְוֻמָּעַן צְוַיְשָׁן דִּיר.

איַז שְׁוֹעָר, וּוּאַסְטַן פְּאַר אַז "בְּשָׂוֶה" איַז עַם פְּאַר דִּי אַידַּן, אַז זַיְיַוְוָן זַיְדִּיגְן חַ"ג. אוֹפְּפַן פְּסָוק (שםות לג, ג) "כִּי לֹא אַעֲלָה בְּקַרְבָּךְ", זָאנְטַ דָּעַר

הָאָט יַעֲנָעָר אַיךְ גְּעַנְטְּפָעָרֶט, אַז בְּאֶמֶת הָאָט עַר נִשְׁתֵּט קִיְּין גַּעַלְט, וּוּיְיל עַר הָאָט לִיְדָעָר אַנְגַּעֲזָעַט. נַאֲר דַּאָּס גַּעַלְט וּוּאַס עַר הָאָט גַּעַשְׁקִיט צַו רְבִּי מְרַדְּכִּילָעַ אַיז פֿון אַן אַנְדָעָר אָרט. אַונְ עַר הָאָט דָעַצְיִילָט, אַז זַיְן טָאַכְטָעָר אַיז גְּעוּוֹאָרָן אַכְּלה, אַבְּעָר פְּאַר דַּי חַתּוֹנָה אַיז זַי לִיְדָעָר גְּעוּוֹאָרָן נִשְׁתֵּט גְּעוֹזָוָנָט לְ"עָ. הָאָט דַּי מְשִׁפְּחָה גְּעַפְּרָעָגֶט אַ שְׁאָלָה בַּיְ דַּעַם גָּאוֹן רְבִּי מְשָׁה פִּינְשְׁטִין זְצַ"ל, צַו זַי זְעַנְעָן מְחוּבָּמְדִיעָן צַו זַיְן פְּאַרְן חַתּוֹן וּוּגַג דַּי מְחַלָּה פֿון דַּי כְּלה, אַונְ רְבִּי מְשָׁה הָאָט גְּעַנְטְּפָעָרֶט, אַז אַינְ דַּעַם פְּאַל דָאָרָף מַעַן נִשְׁתֵּט מְודִיעָן זַיְן פְּאַרְן צַד הַחַתּוֹן דַּעַם מִצְבָּה הַבְּרִיאָוֹת פֿון דַּי כְּלה. עַר הָאָט אַבְּעָר גְּעַפְּרָעָגֶט, צַו דַּי כְּלה הָאָט בְּמִשְׁרָדִי יַאֲרָן זַיְר אַפְּגַעַשְׁפָּאָרֶט עַפְעָס גַּעַלְט. וּוּן דָעַר פְּאַטְעָר הָאָט גְּעַנְטְּפָעָרֶט אַז יַאֲ, הָאָט רְבִּי מְשָׁה מִיּוֹעֵץ גְּעוּוֹעָן אַז מִזְאָל אַוְעָקָעָבָן דַּאָּס דָאַזְגָּעָ אַגְּלָט אוּפְּנָתָ כְּלה, אַונְ בְּזָכוֹת זַה וּוּט דָעַר אַוְבָּרְשָׁטָעָר הַעֲלָפָן, אַז עַס וּוּט בַּיְ אַיר אוּר זַיְן "הַכְּנָסָת כְּלה"...

הָאָט דָעַר אַיךְ וּוּיְיטָעָר דָעַצְיִילָט, אַז וּוּנְ עַר אַיז אַהֲיִים גְּעַקְוּמָעָן, הָאָט עַר גַּעַטְרָאָפָן דַּעַם דָעַרְמָאָנָטָן בְּרִיוֹוֹ פֿון הַרְהָ"ק רְבִּי מְרַדְּכִּילָעַ זְוּוּהַלְּלָעַ זְצַ"ל, אַונְ עַס אַיז אַוְסְגַּעַקְוּמָעָן אַז דַּאָּס אַפְּגַעַשְׁפָּאָרֶט גַּעַלְט פֿון דַּי כְּלה אַיז גְּעוּוֹעָן 26 טְוִיזְעָנָט פֿוֹנָט - דָעַר גְּעַנוֹיְעָר סְכוּם וּוּאַס רְבִּי מְרַדְּכִּילָעַ הָאָט גַּעַדְאָרָפְּט הַאָבָן חַתּוֹנָה צַו מַאֲכִין זַיְן טָאַכְטָעָר - אַונְ עַר הָאָט עַס אַיס אַפְּגַעַשְׁקִיט...

די דָעַרְמָאָנָטָן מַעֲשָׂה אַיז נִשְׁתֵּט אַפְּאַסְרָוָגָן וּוּאַס אַיז פְּאַרְגָּעָקָעָמָעָן אַז פְּאַר הַוְנְדָעָרֶט יְאַהֲרָ צּוּרִיק, נַאֲר בְּזָמְנִינוֹ, אַין אַוְנְזָעָר צִיְּיט (הַרְהָ"ק רְבִּי מְרַדְּכִּילָעַ זְיוֹהַלְּלָע אַיז אוּזְקָעָ תְּשִׁלְ"ט). פֿון דַּעַם זְעַהָט מַעַן, אַז אַיז וּוּאַס לְעַבְט מִיט אַמְוֹנה, וּוּעַרְט גַּעַהְאָלְפָן אַין אַיִן מִינּוֹט.

ו. דָעַר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זְצַ"ל פְּלָעָגֶט בְּדָרְךְ כָּל פְּאַרְשְׁרִיבִּין נַאֲר שְׁבָת, די דְּבָרִי תּוֹרָה וּוּאַס עַר הָאָט גַּעַזְאָגֶט אַין שְׁבָת, אַבְּעָר דַּעַם לְעַצְמָן דְּבָרִי תּוֹרָה הָאָט עַר פְּאַרְשְׁרִיבִּין פְּאַר שְׁבָת פְּרַשְׁתִּים מְשִׁפְּטִים תְּשִׁלְ"ז, זְיַ"ע. כִּידּוֹע אַיז עַר נִסְתָּלָק גְּעַוּאָרָן מוֹצְ"שׁ פְּמְשִׁפְּטִים תְּשִׁלְ"ז, זְיַ"ע. ז. דַּאָּס וּוּאָרט "יִשְׂרָאֵל" הָאָט דָעַר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" גְּעַשְׁרִיבִּין אוּפְּחַ אַבְּזָוְנְדָעָרָעָ שְׂוֶה, וּוּי אַנְטְּעַרְשְׁרִיפְּט, "בְּשָׂוֶה טָובָה לְכָל בְּנִי - יִשְׂרָאֵל". ח. עַס דָעַצְיִילָט דָעַר בָּעֵל הַעֲבָדָה, אַן עַלְטָעַרְעָר אַיךְ פֿון יְרוּשָׁלָם:

דער קידשא קויאָל – חֲרוֹמָה

די זעלבע מעשה, ברעננט רבינו נסים גאון, אין אן אנדרען נוסח: רבינו נסים שרייבט, רביע עקיבא איז געגעגען מיט זיינע תלמידים אויפֿן וועג, און ער האט געוועהן אַ מענטש רײַיטן אויפֿן אַן אייּוֹל, און די ליכטיגקייט פון דער זוּן האט געשיגט אויפֿן דעם מענטש. האט רביע עקיבא געפרענט זיינע תלמידים, זוער איז דער מענטש וואָס אויפֿן זעה אויפֿן אַם אַ ליכטיגקייט, אַזוי ווי פון די זוּן? הָאָבָן די תלמידים איהם גענטפערט: "דָּאָס אַיז נְתָן בָּעֵל עֲבִירֹת, אָוּן מיר זעהן נישט אויפֿן איהם די ליכטיגקייט פון די זוּן".

אייז רביע עקיבא צונגגעגען צו איהם, און איהם געפרענט ווער ער איז. האט נְתָן גענטפערט: "אַיך בֵּין נְתָן, דָּעֵר בָּעֵל עֲבִירָה". האט רביע עקיבא איהם געפרענט: "אַכְּבָּעֵר אַיך זעה דָּאָך אויפֿן דָּיר די ליכטיגקייט פון די זוּן?". האט נְתָן גענטפערט: "יְאָ, אַיך בֵּין אַ שׁוּעָרָעָר בָּעֵל עֲבִירָה, אַכְּבָּעֵר פְּרִיהָעָר בֵּין אַיך געגעגען הָעָרָן די דְּרֶשֶׁה פָּוּן אַ גְּעוּוֹסָן דְּרֶשֶׁן וואָס אַיז גַּעֲקוּמָעָן אַין שְׂטָאָט, אָוּן שְׁפָעָטָר, ווען אַיך הָאָב גַּעֲהָאָלָטָן פָּאָר אַ שׁוּעָרָעָר עֲבִירָה, הָאָב אַיך זִיך דָּרְמָאָנָט אַין די מּוֹסְרָ-רִיְיד וואָס אַיך הָאָב גַּעֲהָעָרָט פָּוּן דָּעֵם דְּרֶשֶׁן, "וּכְבָשְׁתִּי יְצַרֵּי" - אַיך הָאָב אַיְינְגָהָאָלָטָן מִיְּזִין יְצַר הָרָע. אָוּן ער האט געזאגט צו רביע עקיבא: "אָפְּשָׁר אַיז דָּאָס די ליכטיגקייט פָּוּן די זוּן וואָס דוּ האָסְט געועהן אויפֿן מִיר?". האט רביע עקיבא געזאגט צו זיינע תלמידים: "יְאָ, דָּאָס

די גمرا זאנט אין סוף פרק "זה בורר" (סנהדרין לא):
"שְׁלַחוּ לִיהְ לִמְרָעָקְבָּא, לְדוֹזְוּ לִיהְ כָּבָר בְּתִיהְ".
מְהָאָט גַּעֲשִׁיקָּט אַ בְּרִיוֹ צַוְּרָעָקְבָּא, אָוּן גַּעֲשִׁיבָּן:
"צַוְּרָעָקְבָּא דַּעַם מְעַנְטָשׁ וְוָאָס הָאָט אוֹיפֿן פְּנִים אַ
לוֹיטְעָרְקִיְּט, וְוִי דָּעֵר זְוָהְן פָּוּן בְּתִיהְ (בְּתִ פְּרָעָה). זָאנְט
רְשִׁיְּזָוּיְּיָהְן פְּשָׁתִים: אַיְינְ פְּשָׁתִ, אַזְוִי וְוִי מִשְׁהָ
עַהְ, וְוָאָס אַיז אוֹיפְּגַעְצָוְיָהְן גַּעֲוָאָרָן דָּוְרָק בְּתִיהְ, אָוּן
דָּעֵר צְוּוֹיְטָעָר פְּשָׁתִ אַיז, אַזְוִי וְוִי מִשְׁהָ, וְוָאָס עַם
שְׁטִיטָט וְוָעָגָן אִיהָם (בְּמִדְבָּר יַבָּ, ז) "בְּכָל בֵּיתֵי נָאָמָן הָוָא".

שריבט רְשִׁיְּזָוּיְּיָהְן וְוִיְּטָעָר: "וְמַצְאָתִי בְּהַנְּדָה, שְׁמַר
עֲוָקְבָּא בְּעֵל תְּשׁוּבָה הָהָה. פָּעָם אַחַת נְשָׁא
עַיְנָיו בְּאָשָׁה אַחַת וְעַלְהָ בְּלִבְבוֹ טִינָא וְהַעַלְהָ חֻולִּי". אַיך
הָאָב גַּעֲטָרָאָפָּן אַיז אַגְּדָה, אָזְוּן ער עֲוָקְבָּא אַיז גַּעֲזָעָן אַ
בְּעֵל תְּשׁוּבָה. אַמְּאָהָל הָאָט עַר גַּעֲוָאָלָט טָוָהָן אַן
עֲבִירָה מִיטָּן אַשְׁתִּיְאָשָׁה, אָזְוּן ער אַיז קְרָאָנָק גַּעֲוָאָרָן
רְחַחְלָ (פָּוּן תְּשׁוּקָה צַוְּרָעָקְבָּא). אַמְּאָהָל הָאָט זַי גַּעֲדָרָפָט
בָּאָרָגָן גַּעֲלָטָן פָּוּן אִיהָם, אָזְוּן זַי נְהָרָצָה גַּעֲוָאָרָן צַוְּרָעָקְבָּא,
אַיך אַיך גַּעֲהָאָלָטָן זַיְן יְצַר הָרָע, אָזְוּן ער הָאָט אַיך
פָּאָרְשִׁיקָּט, דָעְמָאָלָס אַיז ער אַוְיְסְגָּהָיִילָט גַּעֲוָאָרָן.

פָּוּן דָּאָן וְוִיְּטָעָר, ווען ער אַיז אַרְוִיְסְגָּהָיִילָט
אויפֿן דָּעֵר נְאָס, אַיז גַּעֲזָעָן אַן אַנְגָּעָנוֹנְדָעָנָעָר
לִכְתָּב אויפֿן זַיְן קָאָפָּן הַיְמָל ("נְרָ דְּלָוק עַל רַאֲשָׁוֹן
הַשְּׁמָיִם"), אָזְוּן דָּאָס אַיך דָּעֵר נְתָן צִוְּתָה וְוָעָגָן וְוָעָלָכָן
עַם וְוָעָרְטָ דְּרָצִיְּלָט אַין מְסֻכָּת שְׁבָת (נו), ע"ב.

אין עניינים פָּוּן אַיְדִּישְׁקִיְּט אַיז דָּעֵר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַיְל גַּעֲוָעָן, נִישְׁט נָאָר דָּעֵר רביע פָּוּן גַּעֲרָעָר חָסִידִים,
נָאָר פָּוּן גַּעֲנָצָן כָּלְלָ יִשְׂרָאֵל. דְּרָצִיְּלָט דָּעֵר אַיך, אָזְוּן ער האט זַיְרָעָר
זַיְנָעָם אַיז זַוָּהָן. אַיז ער גַּעֲגָנָעָן צָוְגָּעָרְבָּרְבִּין דָעֵם "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַיְל. דָעֵר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" האט איהם
גַּעֲהָיִיסָן שִׁיקָּן צו איהם דָעֵר בָּחוֹר, אָזְוּן נָאָר דָעֵם ווי דָעֵר רביע האט גַּעֲרָעָט מִיטָאָם, אַיז אַרְיְנָעָקוּמָעָן
אַשְׁנִינוּי אַיז די התְּנָהָgoּתָן פָּוּן דָעֵם בָּחוֹר, "מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה".

שפְּעָטָעָר, האט דָעֵר פָּאָטָעָר אַמְּאָהָל פָּאָרְטָאָגָס גַּעֲטָרָאָפָּן דָעֵם "בֵּית יִשְׂרָאֵל", אָזְוּן זַיְרָעָר
צָוְם רְבִיְּן:

- עַס אַיז אַחֲדָשָׁה, אָז אַיז אַיְינְ טָאָג קָעָן וְוָעָרְן אַשְׁנִינוּי אַיז אַעֲנָטָשָׁ!
- האט דָעֵר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" אַנְגָּעָכָאָפָּט דָעֵם אַיְדָס לְאַנְגָּעָבָאָרְד, עַס גַּעֲשָׁלָעָט, אָזְוּן גַּעֲזָאָגָט:
- כְּוּוֹאָלָט נִשְׁטָה גַּעֲלִיְּבָט אַזְוּן זַאָלָסָט אַזְוִי רְעָדָן! דָו זַאָגָסָט "אַיז אַיז טָאָג?"! אַיז אַיז מִינָהָט, קָעָן
וְוָעָרְן אַשְׁנִינוּי אַיז אַעֲנָטָשָׁ!

דער קידשא קוויאָל – חֲרוּמָה

ארוכים", און אין ילקוט שמעוני שטייט, "לשנותים, يولדה לשנה", אויב זי פלעגט געבורין אַ קינד יעדע צווי יאהר, וועט זי האבן אַ קינד יעדען יאהר.

אייז לאורה שעור, אמת טאָקע, אַז זי נישט טמא געווואָרַן, אַבער דֶאָ רעדט מען דֶאָ נישט פון אַ "לְמַד וּאֲזַנֵּק", זי האָלט שוין נַאֲךָ "קִינוּ וּסְתִירָה", אויב אָזַוּ, פָּאָרוֹאָס קומט אַיר נַאֲךָ אַ שְׁכַר אַז זַאֲלָ פָּאָרְדִּינְעָן פָּוּן דֻּעַם וּאַסְמָמַת אַיר חַוְשֵׁד גַּעֲוָעָן אָנוּ זי אייז אָרוֹיסְגַּעַקְוָמָעָן רַיְזָן נַאֲךָ דַּי בְּדִיקָה פָּוּן דַּי מַיְסָמְתָה? פָּאָרוֹאָס קומט אַיר נַאֲךָ רַעַשְׂטָמַת" - "שָׁאָם הִוְתָּה עֲקָרָה נַפְקָדָת", וכדומה?

אייז דער תירוץ: אַדרְבָּה, דּוּקָאָ דָּעַרְפָּאָר וּוַיְיל זי אייז שוין גַּעֲוָעָן טִיף פָּאָרְזִינְקָעָן רַחַל, אָנוּ פָּוּנְדָּעַסְטָוּעָן הָאָט זַי זַי אַפְּגַעַשְׁטָעַלְטָ דָּאָרָט, קומט אַיר אַ שְׁכַר דָּעַרְפָּאָר, "שָׁאָם הִוְתָּה עֲקָרָה נַפְקָדָת".

דאָס אייז אויך דַי בּוֹנָה פָּוּן פְּסָוק (הַלְּמִים מֵמָה, אַ) "לְמַנְצֵחַ לְבָנִי קָרָח מָמוֹר". וְאַגְּטָה דַי גַּמְרָא (מְגִילָה יַד). "מָקוֹם נַחֲבָצָר לְהָם בְּגִיהָנוּם", עַמְּ אַיְז אַוְיסְגַּעַבְוִיט גַּעֲוָאָרַן פָּאָר זַי אַז אַרְטָן אַיְז גִּיהָנוּם. אַיְז שְׁוּעָר, עַמְּ זַעֲנָעָן דֶאָךְ גַּעֲוָעָן מַעֲנְטָשָׁן וּאַס זַעֲנָעָן בְּכָל נִישְׁטָמְטָגְנָאָגְנָעָן מִיטָּקָרָח אַיְז דַי מְחַלְקָה, פָּאָרוֹאָס האָבָן זַי נִישְׁטָמְטָאָקְוָמָעָן שְׁכַר? אַיְז דער תירוץ, אַז דִּיקָא דַי "בְּנֵי קָרָח", וּוּלְכָע זַעֲנָעָן שְׁוּיָן גַּעֲוָעָן אַרְיִינְגְּנָעָרִיט אַיְז דַי מְחַלְקָה אָנוּ פָּוּנְדָּעַסְטָוּעָן האָבָן זַי זַי אַפְּגַעַרְיסָן דָּעַרְפָּוּן, קומט זַי אַ גַּרְעַסְעָרָעָר שְׁכַר.

ט. ער האָט גַּעַזְאָגָט דָּאָס לשׁוֹן: זַי האָט פָּאָרְלִוִּין דַי שְׁמִירָה פָּוּן אוּבָן, אָנוּ "עֲבִירָה גּוֹרְרָת עֲבִירָה", אָנוּ פָּוּנְדָּעַסְטָוּעָן הָאָט זַי זַי אַפְּגַעַשְׁטָעַלְטָ, מִמְּלִיאָ קומט אַיר שְׁכַר דָּעַרְפָּאָר.

י. דער חַסִּיד רַבִּי אַבְרָהָם אַסְטוּרָאַלְעַנְקָעָר זַל (וּוְלְכָעָר אַיְז נַאֲךָ גַּעַפְּאָרָן צַו הרה"ק בעל "שְׁפָת אַמָּת" זַל) אַיְז גַּעֲוָעָן זַעֲהָר נַאֲנָט בְּקָשְׁרִי יִדְיּוֹת מִיטָּן "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַצְלָל, נַאֲךָ פָּאָר דָּעַר מַלחְמָה, אַיְז פּוֹילָן. ער אַיְז נְסַתְּלָק גַּעֲוָאָרַן מִיטָּוֹאָר פְּרָשָׁת מִשְׁפְּטִים תְּשִׁלְ"ז, פִּיר טָאג אַיְדָעָר דַי הַסְּתָלְקָות פָּוּן "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַצְלָל. יְעַנְעָם טָאג אַיְז דער "בֵּית יִשְׂרָאֵל" גַּעֲוָעָן אוּפְּס אַבְזָר בַּי ר' אַבְרָהָם, וּוּלְכָעָר האָט אַים נִשְׁטָמְטָעָן. דער "בֵּית יִשְׂרָאֵל" הָאָט גַּעַהְעָט גּוֹרִיס עַגְמָנָן דָּעַרְפָּוּן, אָנוּ דער "בֵּית יִשְׂרָאֵל" אַיְז אַוּוּק עַטְלִיכָּעָמָר נִשְׁטָמְטָעָן?", וַיְהִי לְפָלָא, אַז יְעַנְעָם טָאג אַיְז ער נְפָטָר גַּעֲוָאָרַן, אָנוּ דער "בֵּית יִשְׂרָאֵל" אַיְז אַוּוּק עַטְלִיכָּעָמָר טָאג נַאֲךָ ר' אַבְרָהָם.

אייז דער אוֹר הַשְּׁמֶשׁ". "וַיַּכְבֹּבוּ רַבִּי עֲקִיבָא, וְגַדְלוּ בְּתוֹרָה וּבְעוֹשָׂר", אָנוּ רַבִּי עֲקִיבָא הָאָט אַיהם אוֹיפְּגַעַה אַלְטָן בַּי זַי, אָנוּ הָאָט אַיהם שְׁפָעַטָּעָר דָּעַרְצָוּגָן צַו תּוֹרָה אָנוּ צַו רַיְכָוּם.

וּוֹאָם לְעַרְנָעָן מִיר פָּוּן דָּעַר דָּאַזְגָּעָר מַעְשָׁה? דֶאָ רַעַדְטָמָעָן דֶאָךְ פָּוּן אַזְמַנְטִישׁ וּוֹאָם אַיְז גַּעֲוָעָן אַגְּרוּסָעָר בָּעֵל עֲבִירָה רַחַל. פָּוּנְדָּעַסְטָוּעָן, הָאָט עַר גַּעַקְעָנָט צְוִירַה אַלְטָן זַיְן יִצְרָאָר הַרְעָ, אָנוּ זַוְּה גַּעֲוָעָן עַמְּ זַאֲלָ זַיְן "נַר דְּלָקָעָל רַאֲשָׁוֹ".

פָּוּן דַעַם לְעַרְנָעָן מִיר אַז כָּל שְׁכָן וּקְלָחָמָה, אַז מִיר דָּאָרְפָּן זַיְדָעָן אַיְנָה אַלְטָן פָּוּן אַז עֲבִירָה רַחַל. פָּאָרוֹאָס האָבָן דַי תְּלִמְדִים פָּוּן רַבִּי עֲקִיבָא נִשְׁטָמְטָעָן דַי לִכְתִּิกִיטָמָעָן פָּוּן דַי זַי אַוְיְפָזְקָעָן קָאָפְּ פָּוּן נִתְּן צְוִיזְתָּא? אַיְז דער תירוץ, וּוְיִלְמַבְּאָפְּטָזְקָעָן זַי נִשְׁטָמְטָעָן דָּעַרְוָוָה. אָנוּ דָאָס אַיְז דער לִימְדָע פָּאָר אָנוּ. מַעְן מִינְטָמָע אַז מַעְן אַיְז שְׁוּיָן "אַפְּגַעַפְּרָעָגָט", אָנוּ מַעְן קָעָן שְׁוּיָן נִשְׁטָמְטָבָאָזְגָּוָן דַעַם יִצְרָאָר הַרְעָ. נִשְׁטָמְטָבָאָזְגָּוָן דַעַם יִצְרָאָר הַרְעָ. נִשְׁטָמְטָבָאָזְגָּוָן "שְׁעוֹת רְצָופּוֹת" אַיְז דַי טָעָג פָּוּן שְׁוּבָבִי"ם, אַדְעָר אַיְז עַפְּעָם אַנְדָּרָשָׁ, צַי וּוּעָגָן בָּעֵם, אַדְעָר אַוְיְפְּשִׁיטָיָן צָוָם וּמִן קָרִיאָת שְׁמָעָ, אַדְעָר מַקִּים זַיְן כִּיבּוֹד אָבָ וּאַם וּוֹי גַּעַהְעָרִיגָּ.

הרה"ק בעל "בֵּית יִשְׂרָאֵל" זַל הָאָט נַאֲכְגַּ�וֹאָגָט, אוּפְּ דַי וּוּרְטָעָר פָּוּן דָּעַר גּוֹרָא (ברכות לא): וּוֹאָם דָּרְשָׁעָנָט אוּפְּ דַעַם פְּסָוק (במדבר ה, כח) "וְנַקְתָּה וְנוֹרָעָה וְרַעָ", "שָׁאָם הִוְתָּה עֲקָרָה נַפְקָדָת, הִוְתָּה יְוָלָדָת שְׁחוּרִים יוֹלָדָת לְבָנִים, קָצְרִים יוֹלָדָת

דער קידשא קוויאָל – חֲרוֹמָה

פְּנִים יְשׁ בְּדָבָר"? - אֹוֵב אֹזַי, פְּאַרְוֹאָס זַעֲנָעַן זַי
גַּעֲרָאַטְעוּוּט גַּעֲוֹאָרֶן פָּוּן הַמְּנוּס גַּוְרָה? הָאָט רַבִּי
שַׁמְעוֹן גַּעֲנַטְפָּעַרְטָם, "הֵם לֹא עָשָׂו אֶלָּא לְפָנִים", זַי
הָאָבָן זַיְךְ נָאָר גַּעֲבָוקְט אַוְיכְּנָאוֹפִּיךְ, אַכְּבָר אַיְן הָאָרֶצְן
הָאָבָן זַיְ נִישְׁתַּגְּנָאַלְט בּוֹקְן זַיְ צָום צָלָם.

וְעַתָּה מַעַן דָּאָךְ פָּוּן דָּעַם, אֹז דִּי מַחְשָׁבָה פָּוּן דִּי
אַיְדַּן הָאָט זַיְ גַּעֲרָאַטְעוּוּט אַיְן חָדְשָׁ אָדָר.
דָּעַרְבָּעַר דָּאָרְפָּן מִיר זַעַהַן צַו רַיְנִינָּן אָנוֹנְעָרָע
מַחְשָׁבָות אַיְן חָדְשָׁ אָדָר, "מַעְשָׁה חָוָשָׁב יַעֲשָׂה
אַוְתָּה כְּרוּבִּים". מִיט אַמְחָשָׁבָה טָוָהָה קָעָן מַעַן
וּוְרָן אַ "כְּרוּב", אַמְלָאָךְ וּוְיִמְלָאָכִי עַלְיוֹן.

וְאַל דָּעַר אַוְיכְּרָעַשְׁטָעָר הַעַלְפָעָן, מַעַן וְאַל קָעָנָעַן
אַפְּהִיטַּן דִּי מַחְשָׁבָה, אַוְן אָוִינְנָעָצָעַן דִּי
אַבְּעָרְגָעָטָעָג פָּוּן שְׁוּבָבִים תְּהִת הַבָּעֵלְטָמ, זַיְךְ
צּוֹגְרִיטָעָן צַו דִּי גַּרְוִיסָעָטָעָג וּוְאָס קָוָמָעָן אָונְטָעָר,
מִיט אַרְכְּטָיגָעָטָעָג שְׁמָחָה, וּוְאָס דָּאָס וּוְעַט אָנוֹנָ
צּוֹבְרָעָנָגָן, צַו דִּי טָעָג וּוְעַן עַם וּוְעַט זַיְן יְשָׁמָחָת
עוֹלָם עַל רַאֲשָׁם' בְּמַהְרָה בִּימֵינוֹ אָמָן.

מַעְשָׁה חָוָשָׁב - דִּי חָשִׁיבָות פָּוּן אַמְחָשָׁבָה טָוָה
אוּפִין פְּסוֹק אַיְן דָּעַר הַיְנְטִיגָּעָר סְדָרָה (כו, לא)
"מַעְשָׁה חָוָשָׁב יַعֲשָׂה אָוֹתָה כְּרוּבִּים", זַאנְטַ
דָּעַר "חַתָּם סּוֹפֶר": "רַמְזָו לְאָדָם, שְׁמַעְשָׁה חָוָשָׁב,
בְּמַחְשָׁבָתוֹ הַקְדוּשָׁה יַעֲשָׂה אָוֹתוֹ כְּכָרוּבִּים מְלָאָכִי
עַלְיוֹן", דָּעַר פְּסוֹק אַיְזָמְרָמוֹ, אֹז אֹוֵב אַ אַיְדָה הָאָט
אַ הַיְלִיגָּעָמָה מַחְשָׁבָה, אַיְזָעָר וּוְיִאָמָלָאָךְ פָּוּן הַיְמָלֵל.
אַיְן אַיְזָעָטָעָג קָעָן דָּעַר מַעְנְטָשׁ וּוְעָרָן אַמְלָאָךְ, אֹז
עָרָה הָאָט אַיְזָעָטָעָג מַחְשָׁבָה".

הָרָהָק בָּעֵל "אַהֲבָת יִשְׂרָאֵל" זַצְלָפָן וּוְיַזְנָנִין
הָאָט גַּעֲוָאָגָט, חָדְשָׁ אָדָר אַיְזָעָט אַזְמָנָעָן פָּוּן
אַרְבָּעַטָּן אֹוֵיפָן דִּי מַחְשָׁבָה, וּוְיִלְמַזְעָהָט דָּאָךְ אַזְמָנָעָן
מַחְשָׁבָה קָעָן רַאֲטָעוֹעָן דָּעַם מַעְנְטָשׁ, וּוְיִלְמַזְעָהָט
זַאנְטַ (מַגְילָה יב). אֹז דִּי תַלְמִידִים הָאָבָן גַּעֲפָרָעָטָמָרָבָן
שְׁמָעוֹן בָּר יוֹחָאי, פְּאַרְוֹאָס זַעֲנָעַן דִּי אַיְדָן אַיְן דָּוָר
פָּוּן מַרְדָּכָי וְאַסְתָּרָהָמָה כְּרוֹבָּגָעָן כְּלִי רַחַל, הָאָט
רַבִּי שְׁמָעוֹן גַּעֲנַטְפָּעַרְטָם, וּוְיִלְמַזְעָהָט זַיְהָאָבָן זַיְגַּעֲבָוקְט
צָום צָלָם. הָאָבָן דִּי תַלְמִידִים גַּעֲפָרָעָטָמָרָבָן: "וְכִי מִשְׁאָ

אַמְּאָהָל הָאָט דָּעַר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" גַּעֲשָׁמוּעָסְט מִיט רַבִּי אַבְרָהָם אַסְטְּרָאַלְעַנְקָעָר, אָוֹן בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים הָאָט
דָּעַר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" אִיהָם גַּעַזְגָּטָה:

- דָו גַּעֲדָעַנְקָסָט, אֹז אַיְן פּוֹלִין הָאָט מַעַן נִישְׁתַּגְּנָאַלְטָן דִּי לַעֲקָטָעָר אַגְּנָצָעָנָאָכְט? דָּאָרט
הָאָט מַעַן גַּעֲלָרָעָנְט אַגְּנָצָעָנָאָכְט, נִשְׁתַּגְּנָאַלְטָן דִּי לַעֲקָטָעָר 11 אַדְעָר 12 אַזְיִיגָּעָר?!
הָוָא מוֹתָבָה לָהּ וְהָוָא מְפָרָקָה לָהּ". אֹוֵיפָן אָרט, הָאָט דָּעַר "בֵּית יִשְׂרָאֵל" צּוֹגְעָגָבָן: "אָוֹן יִאָרָן (אַיְךְ) זַאָג
דִּיר, אֹז אַיְן מַאָהָל צַו גַּיְינָן אַיְזָפָן דִּי יִפְּנָהָגָס, אָוֹן זַיְרָה הַיְתָן דִּי אוֹיגָן, אַיְזָחָוָבָעָר (אַיְן הַיְמָלֵל) וּוְיַעֲרָנָעָן אַ
גְּנָצָעָנָאָכְט!

יא. הָרָהָק רַבִּי יִצְחָק מַאָיָר זַיְעָעָפָן זַיְנְקוּבָן, אֹז זַוְּהָן פָּוּן אַפְּטָעָר רַב זַיְעָעָפָן, הָאָט אַמְּאָהָל בָּאַמְּעָרָקָט בַּיִם
טִישָׁ וּוְיִאָזְדָּקָט אַיְזָפָן אִים. הָאָט עָרָ גַּעֲפָרָעָטָמָרָבָן דָּעַם אַיְדָה פְּאַרְוֹאָס עָרָ קָוָקָט אַיְזָפָן אַזְוִי,
הָאָט יַעֲנָעָר גַּעֲנַטְפָּעַרְטָם, אֹז עָס שְׁטִיטָה אַיְן סְפָהָקָן אַזְעָס אַגְּרָוִיסָעָר תִּיקְוָן (בְּפָרָט אַיְן דִּי טָעָג פָּוּן שְׁוּבָבִים)
צַו קוֹקָן אַזְיִיפָן אַזְדִּיקָה. הָאָט דָּעַר זַיְנְקוּבָר אִיהָם גַּעַזְגָּטָה:

- דָעַר פְּסָוֹק זַאָגָט (ישע"ס, כא) "וְעַמְּרַכְּמָלְכָה צְדִיקִים". קוֹק אַרְיָה אַיְן זַיְרָה, וּוְעַסְטוֹן הָאָבָן אַגְּרָעָסְעָר תִּיקְוָן.
דוּ בִּיזְטָזָאָר אַזְיִיפָן אַזְדִּיקָה..."

אַפְּרָוִי וּוְאָס הָאָט זַיְרָה מַזְכִּיר גַּעֲוָעָן בַּיִם בָּעַלְזָעָר רַב הָרָהָק
מַהְרָא זַיְעָעָפָן. הָאָט דָּעַר בָּעַלְזָעָר רַב גַּעַזְגָּטָה: "נוּ, וּוְאָס בֵּין אַזְיִיפָן אַמְלָאָךְ?!" הָאָט דִּי פְּרָוִי גַּעַזְגָּטָה: "דָעַר
רַב אַיְזָעָטָעָג וּוְיִאָזְדָּקָט אַזְדָּקָה!". הָאָט דָּעַר בָּעַלְזָעָר רב גַּעַזְגָּטָה: "דָאָס אַיְךְ".
אַוְודָאי הָאָבָן מִיר נִישְׁתַּגְּנָאַלְטָן קָיִין הַשְּׁגָה אַיְן הַיְלִיגָּעָן בָּעַלְזָעָר רַב גַּעַזְגָּטָה:
דָעַם, אַיְזָעָטָעָג קָעָן זַיְן וּוְיִאָזְדָּקָט אַזְדָּקָה. אָוֹן אַפְּלִילָוּ גַּעֲעָסְעָר פָּוּן אַמְלָאָךְ.